

ОБМЯНА НА ДОБРИ ПЕДАГОГИЧЕСКИ ПРАКТИКИ ВЪВ ВИРТУАЛНОТО ОБРАЗОВАТЕЛНО ПРОСТРАНСТВО

Росица Пенкова
Мирена Легурска

Софийски университет „Св. Климент Охридски“ – ДИУУ

Резюме. В статията се представят някои резултати от изследване на културното наследство в българските общности в Централна и Западна Европа (1991 – 2015). Емпирични данни за използването на дистанционното обучение в българските училища в чужбина са събрани чрез електронно анкетиране и обсъждане, осъществено на срещи с учители. В отговор на предложенията на учителите е създаден Виртуален информационен център. Целта е да се подпомага процесът за задоволяване на комуникативните и културните потребности на българите, които живеят в общностите ни зад граница, и да се осъществява обмяна на добри педагогически практики във виртуалното образователно пространство.

Keywords: distance learning, Bulgarian communities, virtual educational environment, cultural heritage, best pedagogical practices

Необходимостта от използване на информационни и комуникационни технологии от учителите в българските училища зад граница се определя от спецификата на ситуацията, в която функционират българските неделни училища:

- обучението е обикновено веднъж седмично в класната стая, а през останалото време връзката учител – ученик може да бъде опосредствана чрез технологиите;

- неделното училище понякога е доста отдалечено от населеното място, където живее ученикът (друг район, дори друг град);

- обучението се осъществява в чуждоезикова среда, т.е. средата не е естествен източник на речева информация; дидактическите материали често се получават чрез интернет;

- перманентната квалификация на учителите също е времево и пространствено ограничена – за професионалната си квалификация учителите се грижат, като участват в дистанционни обучителни курсове.

Учителите от българските училища в чужбина проявиха активност при обсъждане на възможностите за дистанционно обучение на кръгла маса, организирана в училището за *Роден език* в Будапеща, като подчертаха важното място на тази форма в обучението по български език в чужбина.

Мнението на учителите зад граница бе проучено и чрез попълването на електронна анкетна карта. В анкетирването се включиха учители от различни държави и градове: Молдова, Великобритания, Германия, Ирландия, Кипър, Швейцария, Чехия, Гърция, Испания, Румъния, Италия, Украйна, Унгария, Русия, Дания, Австралия, САЩ, Холандия. Трябва да се подчертае, че мнение изразиха учители не само от големите градове, но и от малки населени места: Тарагона, Барселона, Мадрид, Дъблин, Айндховен, Копенхаген, Прага, Бреша, Барселона, Никозия, Аделаида, Лондон, Паралимни, Помона, Лимасол, Мюнхен, Тюламор, Москва, Гуадалахара, Кьолн, с. Червеноармейское (Кубей), Сеговия, Глен Елин, Черветери, Санкт Петербург, Щутгарт, Цюрих.

От данните за професионалния опит на участниците (диагр. № 1) се установява, че най-многобройна е групата на педагогическите специалисти, които са с над 20 години педагогически стаж – 31% от участниците, следват тези със стаж от 11 до 15 години (23%), до 5 години (18%), между 6 – 10 години (15%) и най-малобройни са учителите с 16 – 29 години стаж, или 13%.

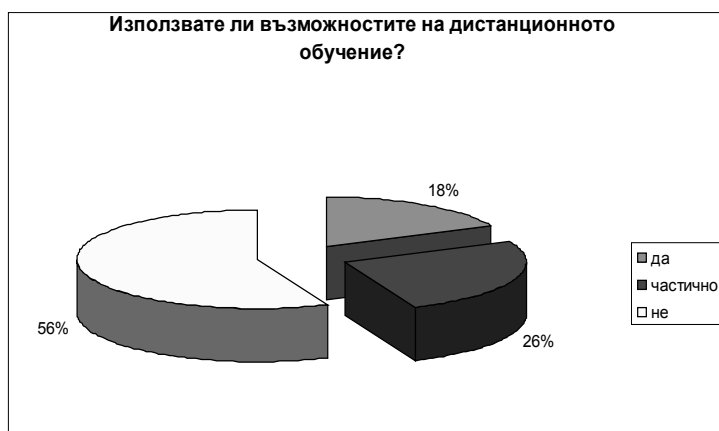
Диаграма № 1

Според учебния предмет (диагр. № 2) учителите, които преподават български език, заемат водещо място – 77% от всички анкетирани, след тях се нареждат преподаващите история (28%), география (18%), друго (15%).

Диаграма № 2

Важно е да се подчертае, че повечето учители (56%) признават, че не използват дистанционни форми на обучение, а 26% от анкетираните използват частично тази форма на обучение. Дистанционното обучение се предпочита само от 18% от отговорилите (диагр. № 3).

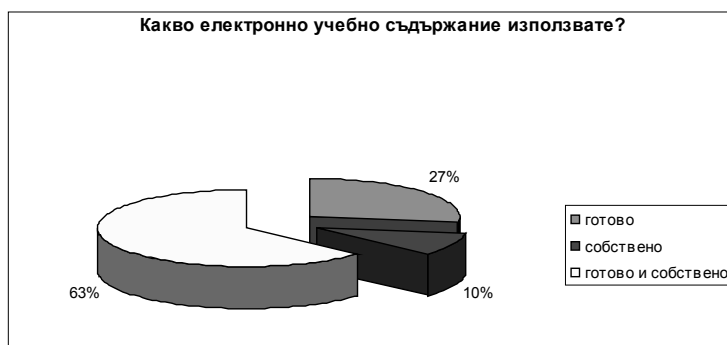
Диаграма № 3

Посочените резултати няма да изглеждат изненадващи, ако се сравнят с данните от отговорите на въпроса „Необходимо ли Ви е допълнително обучение във връзка с използването на дистанционни форми на обучение?“ – 95% от изследваните лица отговарят, че се нуждаят от допълнителна квалификация за използване на дистанционните форми на обучение (диагр. № 4).

Диаграма № 4

Голяма част от изследваните лица (63%) използват комбинацията от собствено и създадено от други електронно съдържание. Едва 10% създават и използват собствени материали, а 27% от анкетираните посочват, че работят само с готови образователни ресурси (диагр. № 5).

Диаграма № 5

Като най-чести затруднения, свързани с използването на дистанционното обучение (диагр. № 6), анкетираните посочват липсата на методически разработки по проблема (72% от отговорилите), както и недостатъчните дидактически материали (67%). Значителен е процентът (56%) на учителите, които подчертават, че в учебната програма такова обучение не е предвидено. Немалък дял (51%) отчитат и пропуски в професионалната си подготовка за

използване на тези съвременни форми на обучение, както и липсата на подходяща материална база на училището (46%).

Диаграма № 6

Последната диаграма (диагр. №7) представя предложенията на анкетираните за усъвършенстване на дистанционното обучение по посока на: разработване на методически материали за дистанционно обучение (82%), популяризиране на добри педагогически практики на учители (79%) и организиране на съвместни семинари на учители с цел обмяна на опит (77%), както и организиране на квалификационни курсове (74%).

Диаграма № 7

В отговор на предложенията на учителите във връзка с използване на дистанционното обучение в българските училища в чужбина се създава *Виртуален информационен център* като част от работата на екипа от Департамента за информация и усъвършенстване на учители (ДИУУ) по проект за изследване на културното наследство в българските общности в Централна и Западна Европа (1991 – 2015). Целта е да се подпомага процесът за задоволяване на комуникативните и културните потребности на българите, които живеят в общностите ни зад граница.

Методологията за разработване и изпълнение на проекта се основава на интердисциплинарната му същност. Произтича от разбирането, че културното наследство в българските общности в чужбина е неделима част от културата на българския народ. Изисква събиране, анализиране, систематизиране и обработване на емпиричен материал за по-нататъшна теоретична употреба в области на научното познание – методика, педагогика, лингвистика. В този смисъл интердисциплинарният подход е водещ при изпълнение на цялостния проект. Използват се методи за анализ, събиране и обобщаване на информация, изработване на изследователски инструментариум за целите на проекта, анкетно проучване и интервюта, контент анализ, теренно проучване, разработване и апробиране на учебни материали за дистанционно обучение. *Виртуалният информационен център* гарантира в най-голяма степен устойчивостта на проекта.

Новият информационен център ще позволи да бъде разширен обхватът на българските училища както в цяла Европа, така и в света. Във връзка с неговото функциониране ще бъдат обновени учебните програми и обучения за българите в чужбина, организирани ежегодно от ДИУУ и МОН в рамките на Постановление на МС № 103 от 1993 г.

Виртуалният център създава среда за постоянен обмен на добри педагогически практики между учителите от българските училища в различни държави. Той е полезно образователно пространство, в което учителите ще намират методически материали и дидактически ресурси.

Чрез този център ще се даде възможност разнообразни културни продукти (медийни, литературни, публицистични и др.), създадени в конкретна българска общност, да достигнат до по-широк кръг възприематели, с което ще се осигурят условия за по-широко разпространяване на културното наследство.

Възможностите на информационния център позволяват да се осигури медийно покритие от различен произход (България и извън границите ѝ) за отразяване на значими събития.

Преките бенефициенти на проекта (учителите) ще имат възможност да разпространят знанията и уменията си, които са получили по време на обученията, сред голям брой социални субекти в съответната общност (чрез включването си в проекти, партньорски инициативи, мрежи и др.). Стремешът е в перспектива да се стимулират представители от българските общности в чуж-

бина да участват по-интензивно в предаването, обогатяването и създаването на националното ни културното наследство.

Поддържането на Виртуалния информационен център ще даде възможност на екипа на ДИУУ да подобри своите компетентности и капацитет за предоставяне на специфични обучителни услуги. Разработените и приложени обучителни стратегии и практики ще се включат в програмата на допълнителни специализации и квалификации, предоставяни от СУ „Св. Кл. Охридски“ в контекста на съхраняване на персоналната и националната идентичност. По този начин резултатите ще могат да бъдат мултиплицирани сред други университети, НПО, публични институции, граждански сдружения и др.

Положителният проектен опит ще бъде споделен и дискутиран във форумите. Участието на учителите от българските училища в чужбина ще подпомогне тяхното професионално развитие. Предполага се, че като резултат от цялостната дейност ще бъдат инициирани нови партньорства и идеи за нови научни изследвания, които ще се реализират в съвместни проекти, академични и граждански инициативи.

ЛИТЕРАТУРА

- Димчев, К. (2010). *Основи на методиката на обучението по български език*. София: Св. Климент Охридски.
- Capucho, F. (2002). *The Role of Intercomprehension in the Construction of European Citizenship*. Viseu: Universidade Catolica Portuguesa.
- Лотман, Ю. (1992). *Култура и информация*. София: Наука и изкуство.
- Национална стратегия (2006). Национална стратегия за въвеждане на ИКТ в българските училища. София: МОМН.
- Петров, П. (2003). Учителят и новите технологии на обучение. – *Общество на знанието и образование за всички*. София: НИО.
- Рамка (2006). Обща европейска езикова рамка: учене, преподаване, оценяване. Варна: Релакса.
- Соосаар, Н. & Н. Замковая (2004). *Интерактивные методы преподавания*. Санкт Петербург: Наука.
- Harris, M. (1997). Self-assessment of language learning in formal settings. *ELT Journal* Vol. 51/1, pp. 12 – 20. Oxford: Oxford University Press.
- http://www.coe.int/t/DG4/Portfolio/?L=E&M=/documents_intro/Templates.html
- http://www.coe.int/t/dg4/education/elp/elp-reg/Develop_ELP_model_EN.asp.

REFERENCES

- Dimchev, K. (2010). *Osnovi na metodikata na obuchenieto po balgarski ezik*. Sofiya: Sv. Kliment Ohridski.

- Capucho, F. (2002). *The Role of Intercomprehension in the Construction of European Citizenship*. Viseu: Universidade Catolica Portuguesa.
- Lotman, Yu. (1992). *Kultura i informatsiya*. Sofiya: Nauka i izkustvo.
- Natsionalna strategiya (2006). *Natsionalna strategiya za vavezhidane na IKT v balgarskite uchilishta*. Sofiya: MOMN.
- Petrov, P. (2003). Uchitelyat i novite tehnologii na obuchenie. – *Obshtestvo na znaniето i obrazovanie za vsichki*. Sofiya: NIO.
- Ramka (2006). *Obshta evropeyska ezikova ramka: uchene, prepodavane, otsenyavane*. Varna: Relaksa.
- Soosaar, N. & N. Zamkovaya (2004). *Interaktivnaye metoday prepodavaniya*. Sankt Peterburg: Nauka.
- Harris, M. (1997). Self-assessment of language learning in formal settings. *ELT Journal* Vol. 51/1, pp. 12 – 20. Oxford: Oxford University Press.
- http://www.coe.int/t/DG4/Portfolio/?L=E&M=/documents_intro/Templates.html
- http://www.coe.int/t/dg4/education/elp/elp-reg/Develop_ELP_model_EN.asp.

EXCHANGE OF GOOD PRACTICES IN THE VIRTUAL EDUCATIONAL ENVIRONMENT

Abstract. The article presents some results from researching the cultural heritage of the Bulgarian communities in Central and Western Europe from 1991 to 2015. Empirical data on the use of distance learning in Bulgarian schools abroad are collected through electronic survey and discussion meetings with teachers. Based on the teachers' suggestions Virtual Information Center has been created. The aim is to support the process to meet the communication and cultural needs of Bulgarians who live in our communities abroad and exchange of best pedagogical practices in a virtual educational environment.

✉ ¹⁾ Prof. Dr. Rositsa Penkova, ²⁾ Dr. Mirena Legurska, Assist. Prof.
Information and Teachers' Development Department
University of Sofia
Bulgaria
E-mail: ¹⁾ r.penkova@abv.bg, ²⁾ legurska_mirena@abv.bg